WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 9 października 2008 r.*

W sprawie C-404/07

Mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 35 UE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Bíróság (Węgry) postanowieniem z dnia 6 lipca 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 sierpnia 2007 r., w postępowaniu karnym wszczętym przez:

Györgyego Katza

przeciwko

Istvánowi Rolandowi Sósowi,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), J. Klučka, P. Lindh i A. Arabadjiev, sędziowie,

* Język postępowania: węgierski.

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 czerwca 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu G. Katza przez L. Kissa, ügyvéd,

— w imieniu I. Sósa przez L. Helmeczy'ego, ügyvéd,

— w imieniu rządu węgierskiego przez J. Fazekas, R. Somssich oraz K. Szíjjártó, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu austriackiego przez E. Riedla, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez R. Troostersa oraz B. Simona, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 lipca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 i 3 decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym (Dz.U. L 82, s. 1, zwanej dalej „decyzją ramową").

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego przeciwko I. Sósowi, oskarżonemu o oszustwo przez G. Katza, działającego w charakterze oskarżyciela subsydiarnego.

Ramy prawne

Prawo Unii Europejskiej

3 Zgodnie z motywem 4 decyzji ramowej:

„Państwa członkowskie powinny zbliżyć swoje przepisy ustawowe i wykonawcze w stopniu niezbędnym do osiągnięcia celu, jakim jest dostarczenie ofiarom przestępstw wysokiego stopnia ochrony, niezależnie od tego państwa członkowskiego, w jakim się znajdują".

4 Dla celów decyzji ramowej, zgodnie z jej art. 1:

„a) »ofiara« oznacza osobę fizyczną, która doznała szkody, włączając w to uszkodzenie ciała lub szkodę psychiczną, cierpienie emocjonalne lub stratę ekonomiczną, spowodowane bezpośrednio przez działania lub zaniechania stanowiące naruszenie prawa karnego państwa członkowskiego;

[…]".

5 Artykuł 2 decyzji ramowej stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie w swoim systemie prawa karnego zapewnia ofiarom rzeczywistą i odpowiednią rolę. Państwo kontynuuje wszelkie wysiłki zmierzające do zapewnienia, aby ofiary w trakcie postępowania traktowane były z należytym poszanowaniem godności jednostki, a także uznaje prawa oraz uzasadnione interesy ofiar, w szczególności w ramach [postępowania] karnego.

2. Każde państwo członkowskie zapewnia szczególnie wrażliwym ofiarom szczególne traktowanie jak najlepiej odpowiadające ich sytuacji".

6 Artykuł 3 decyzji ramowej stanowi:

„Każde państwo członkowskie zapewnia ofiarom możliwość wysłuchania ich w trakcie postępowania oraz możliwość dostarczania dowodów.

Każde państwo członkowskie podejmuje środki właściwe dla zapewnienia, aby jego władze przesłuchiwały ofiary wyłącznie w stopniu koniecznym dla [potrzeb] postępowania karnego".

7 Zgodnie z art. 5 decyzji ramowej:

„Każde państwo członkowskie, w odniesieniu do ofiar mających status świadków lub stron postępowania, podejmuje niezbędne środki dla zminimalizowania trudności komunikacyjnych w zakresie zrozumienia przez te osoby istotnych etapów przedmiotowego postępowania karnego lub zaangażowania tych osób w to postępowanie, w sposób porównywalny ze środkami tego rodzaju podejmowanymi w odniesieniu do oskarżonych".

8 Artykuł 7 decyzji ramowej przewiduje:

„Każde państwo członkowskie, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi, zapewnia ofiarom, mającym status strony lub świadków, możliwość zwrotu wydatków poniesionych w wyniku ich uzasadnionego uczestnictwa w postępowaniu karnym".

9 Z informacji dotyczącej oświadczeń Republiki Francuskiej i Republiki Węgierskiej w sprawie uznania przez nie właściwości Trybunału Sprawiedliwości do orzekania w trybie prejudycjalnym w sprawach aktów, o których mowa w art. 35 Traktatu o Unii Europejskiej, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z dnia 14 grudnia 2005 r. (Dz.U. L 327, s. 19) wynika, że Republika Węgierska złożyła oświadczenie w trybie art. 35 ust. 2 UE, mocą którego uznała właściwość Trybunału Sprawiedliwości do orzekania na warunkach określonych w art. 35 ust. 3 lit. a) UE.

10 Jednakże, zgodnie z decyzją rządu węgierskiego (kormányhatározat) 2088/2003 (V. 15.) z dnia 15 maja 2003 r. dotyczącą oświadczenia w sprawie występowania do Trybunału

Sprawiedliwości z wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, „na podstawie art. 35 ust. 2 UE Republika Węgierska oświadcza, że uznaje właściwość Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich zgodnie z art. 35 ust. 3 lit. b) UE".

11 Z informacji opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 14 marca 2008 r. (Dz.U. L 70, s. 23), dotyczącej oświadczeń Republiki Węgierskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej i Republiki Słowenii w sprawie uznania przez nie właściwości Trybunału Sprawiedliwości do orzekania w trybie prejudycjalnym w sprawach aktów, o których mowa w art. 35 Traktatu o Unii Europejskiej, wynika, że Republika Węgierska wycofuje swoje poprzednie oświadczenie i „oświadcza, że uznaje właściwość Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 35 ust. 2 i 3 lit. b) Traktatu o Unii Europejskiej".

Uregulowania krajowe

12 Artykuł 28 ust. 7 Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (ustawy nr XIX z 1998 r. o postępowaniu karnym) stanowi:

„Na warunkach określonych w niniejszej ustawie prokurator wnosi akt oskarżenia i — poza postępowaniami z oskarżenia prywatnego lub oskarżenia subsydiarnego — popiera akt oskarżenia przed sądem lub wydaje postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji, o zawieszeniu postępowania lub częściowym odstąpieniu od oskarżenia. Prokurator może cofnąć akt oskarżenia lub zmienić jego zakres. Może zapoznawać się z aktami postępowania w trakcie postępowania sądowego i występować z wnioskami dotyczącymi każdej kwestii pojawiającej się w toku postępowania i podlegającej rozstrzygnięciu przez sąd".

13 Zgodnie z art. 31 ust. 1 tej ustawy:

„W postępowaniu karnym nie może występować jako prokurator:

[…]

b) osoba, która bierze lub brała udział w sprawie jako […] pokrzywdzony, oskarżyciel prywatny, oskarżyciel subsydiarny, powód cywilny lub składający zawiadomienie, bądź jako pełnomocnik takiej osoby, a także osoba bliska jednej z wymienionych osób.

c) osoba, która występuje lub występowała w sprawie w charakterze świadka, biegłego lub specjalisty.

[…]”.

14 Zgodnie z definicją zawartą w art. 51 ust. 1 ustawy o postępowaniu karnym pokrzywdzonym jest osoba, której prawa lub uzasadnione interesy zostały naruszone lub zagrożone w wyniku przestępstwa. Na podstawie art. 51 ust. 2 pokrzywdzony ma prawo do:

„a) o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej — obecności przy czynnościach procesowych i zapoznania się z dokumentami procesowymi, które go dotyczą,

b) składania wniosków i uwag na każdym etapie postępowania,

c) uzyskania od sądu, prokuratury lub organu prowadzącego postępowanie informacji o swoich prawach i obowiązkach procesowych,

d) wnoszenia środków odwoławczych w wypadkach określonych w niniejszej ustawie”.

15 Na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy nr XIX z 1998 r. o postępowaniu karnym :

„W przypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie pokrzywdzony może zostać oskarżycielem subsydiarnym, jeżeli:

a) prokurator lub organ prowadzący dochodzenie odmówił wszczęcia postępowania lub postępowanie umorzył,

b) prokurator nie skierował aktu oskarżenia co do części zarzutów,

c) prokurator odstąpił od oskarżenia,

d) prokurator po zakończeniu postępowania przygotowawczego nie stwierdził zaistnienia czynu ściganego z urzędu i z tego powodu nie sporządził aktu oskarżenia, bądź — po zakończeniu postępowania przygotowawczego przeprowadzonego w wyniku objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu — nie znalazł podstaw do sporządzenia aktu oskarżenia,

e) prokurator odstąpił od oskarżenia w trakcie postępowania sądowego wobec uznania, że przestępstwo nie jest ścigane z urzędu".

16 Artykuł 236 tej ustawy stanowi:

„Jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, w postępowaniu sądowym oskarżyciel subsydiarny wykonuje uprawnienia prokuratora łącznie z żądaniem zastosowania wobec oskarżonego środków przymusu obejmujących pozbawienie lub ograniczenie wolności. Oskarżyciel subsydiarny nie może żądać pozbawienia oskarżonego praw rodzicielskich".

17 Zgodnie z art. 343 ust. 5 tej ustawy:

„Oskarżyciel subsydiarny nie może wyjść poza granice oskarżenia".

Stan faktyczny i pytanie prejudycjalne

18 W postępowaniu karnym wszczętym przed Fővárosi Bíróság (sąd w Budapeszcie) przez G. Katza jako oskarżyciela subsydiarnego przeciwko I. Sósowi, zarzucone mu zostało popełnienie przestępstwa oszustwa z art. 318 ust. 1 Büntető törvénykönyv (węgierskiego kodeksu karnego) i wyrządzenie w ten sposób G. Katzowi znacznej szkody w rozumieniu ust 6 lit. a) tego artykułu. Oskarżenie subsydiarne zostało wniesione po umorzeniu postępowania w tej sprawie przez prokuratora.

19 Oskarżenie wniesione przez oskarżyciela subsydiarnego stanowi szczególny tryb ścigania, przewidziany w przepisach węgierskiego postępowania karnego. Prawo węgierskie przewiduje wnoszenie aktów oskarżenia nie tylko przez prokuraturę, ale także przez osoby pokrzywdzone w wyniku niektórych mniej poważnych przestępstw, które również mogą wnosić i popierać akty oskarżenia: jest to oskarżenie prywatne („magánvád"). Oskarżenie subsydiarne („pótmagánvád"), którego dotyczy sprawa przed sądem krajowym, jest trzecim trybem ścigania, umożliwiającym działanie osobie pokrzywdzonej w wyniku przestępstwa, w szczególności w sytuacji, gdy prokurator odstępuje od oskarżenia. Oskarżenia prywatnego i oskarżenia subsydiarnego nie należy mylić z powództwem cywilnym.

20 Wniosek G. Katza o to, by jako pokrzywdzony mógł zostać wezwany i przesłuchany w charakterze świadka w ramach omawianego postępowania z oskarżenia subsydiarnego został oddalony przez Fővárosi Bíróság, który rozpoznał ten wniosek i zamknął postępowanie dowodowe.

21 W przemówieniu końcowym przed sądem odsyłającym G. Katz podniósł, że odmawiając przesłuchania pokrzywdzonego — będącego jednocześnie oskarżycielem — w charakterze świadka, sąd odsyłający naruszył zasady rzetelnego procesu oraz równości broni zagwarantowane w konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"). Wskazał ponadto, że już w toku postępowania przygotowawczego jego prawa zostały naruszone, ponieważ organ prowadzący dochodzenie nie dopełnił obowiązku

ustalenia stanu faktycznego oraz że instytucja prawna oskarżyciela subsydiarnego ma na celu właśnie naprawienie tej sytuacji po to, by dzięki zeznaniu ofiary stawiającej się osobiście doprowadzić do ustalenia prawdy i stworzyć możliwość naprawienia wyrządzonej szkody. Zdaniem G. Katza, w przeciwnym przypadku sytuacja pokrzywdzonego okazuje się mniej korzystna niż sytuacja oskarżonego.

22 Na późniejszym posiedzeniu, które miało miejsce w dniu 6 lipca 2007 r., sąd odsyłający wznowił postępowanie dowodowe. Sąd ten wskazał, że o ile art. 236 ustawy nr XIX z 1998 r. zawiera odstępstwo od zakazu występowania przez oskarżyciela subsydiarnego jako prokurator, to żaden przepis tej ustawy nie zawiera odstępstwa od zakazu wyrażonego w jej art. 31 ust. 1, zgodnie z którym świadkiem nie może być prokurator. Fővárosi Bíróság wywiódł stąd, że oskarżyciel subsydiarny nie może w takim trybie zostać przesłuchany w charakterze świadka. W przypadku postępowania z oskarżenia prywatnego, jak wskazuje sąd odsyłający, omawiana ustawa zawiera wyraźny przepis, na podstawie którego oskarżyciel prywatny może zostać przesłuchany w charakterze świadka. Nawet jeżeli postępowanie z oskarżenia prywatnego oraz postępowanie z skarżenia subsydiarnego są bez wątpienia podobne, uważa jednak, że w braku wyraźnego odesłania, nie sposób stosować tych samych przepisów w dwóch odrębnych trybach postępowania.

23 Fővárosi Bíróság zauważa, że sam ustawodawca węgierski przyznał, iż instytucja prawna oskarżenia subsydiarnego jest ważnym instrumentem pozwalającym zrekompensować brak aktywności organów wymiaru sprawiedliwości. Nie ma również wątpliwości co do tego, że instytucja ta ma na celu danie pokrzywdzonemu rzeczywistej możliwości doprowadzenia do rozstrzygnięcia sądowego. Tymczasem osiągnięcie tego celu byłoby trudne, a nawet niemożliwe, gdyby pokrzywdzony występujący w charakterze oskarżyciela subsydiarnego nie mógł zostać przesłuchany jako świadek i nie mógł przedstawić dowodu w postaci swego własnego zeznania, podczas gdy najczęściej to właśnie pokrzywdzonemu najlepiej są znane okoliczności faktyczne, które powinny zostać udowodnione.

24 Nie można jednak pominąć faktu, że oskarżyciel subsydiarny, korzystając z kompetencji przyznanych prokuratorowi, dysponuje znaczącymi uprawnieniami, gdyż z uwagi na

prawo do zgłaszania wniosków ma bezpośrednią możliwość przedstawiania dowodów. Ma również prawo do przedstawiania uwag.

25 Fővárosi Bíróság ma wątpliwości co zakresu pojęć „rzeczywistej i odpowiedniej" roli ofiar oraz „możliwośc[i] wysłuchania ich w trakcie postępowania oraz możliwoś[ci] dostarczania dowodów", o których mowa odpowiednio w art. 2 i 3 decyzji ramowej i zastanawia się, czy obejmują one możliwość przesłuchania przez sądy krajowe ofiary w charakterze świadka również wtedy, gdy występuje ona w postępowaniu jako oskarżyciel subsydiarny.

26 W tych okolicznościach Fővárosi Bíróság, jako sąd pierwszej instancji, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy wykładni art. 2 i 3 decyzji ramowej należy dokonywać w ten sposób, że sąd krajowy powinien mieć zagwarantowaną możliwość przesłuchania w charakterze świadka ofiary przestępstwa również w ramach postępowania z oskarżenia subsydiarnego?"

W przedmiocie dopuszczalności

27 Jak wynika z pkt 10 niniejszego wyroku, decyzją rządu węgierskiego 2088/2003 z dnia 15 maja 2003 r. Republika Węgierska złożyła oświadczenie o uznaniu właściwości Trybunału do orzekania w przedmiocie ważności i wykładni aktów, o których mowa

w art. 35 UE zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 35 ust. 3 lit. b) UE. Jest oczywiste, że niniejsze odesłanie prejudycjalne zostało wniesione zgodnie z tym oświadczeniem, a zatem Fővárosi Bíróság należy do sądów upoważnionych do występowania do Trybunału na podstawie art. 35 UE.

28 Rząd węgierski uważa, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest jednak niedopuszczalny, a to dlatego, że jest hipotetyczny. Zdaniem tego rządu, Fővárosi Bíróság błędnie przyjmuje, że prawo węgierskie nie pozwala oskarżycielowi subsydiarnemu na to, by mógł zostać przesłuchany jako świadek w ramach postępowania karnego. Na poparcie swego stanowiska rząd węgierski powołuje się w szczególności na opinię nr 4/2007 sekcji karnej Legfelsöbb Bíróság (Sądu Najwyższego) z dnia 14 maja 2007 r., zawierającą stwierdzenie, że „w ramach postępowania karnego nie występuje przeszkoda prawna do przesłuchania w charakterze świadka pokrzywdzonego występującego jako oskarżyciel subsydiarny". G. Katz także uważa, iż nie budzi wątpliwości okoliczność, że prawo węgierskie zezwala na przesłuchanie, w trakcie postępowania karnego, oskarżyciela subsydiarnego w charakterze świadka.

29 Należy przypomnieć, że na podstawie art. 46 lit. b) UE postanowienia traktatu WE dotyczące kompetencji Trybunału i ich wykonywania — wśród których znajduje się przepis art. 234 WE — stosuje się do postanowień tytułu VI Traktatu UE na warunkach przewidzianych w art. 35 UE. Wynika z tego, że tryb przewidziany w art. 234 WE może być stosowany w przypadku kompetencji prejudycjalnych Trybunału opartych na art. 35 UE, z zastrzeżeniem spełnienia przewidzianych w tym postanowieniu przesłanek (zob. w szczególności wyrok z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie C-296/08 PPU, Zb.Orz. s. I-6307, pkt 36 i przywołane orzecznictwo).

30 Na wzór art. 234 WE, art. 35 UE uzależnia zwrócenie się do Trybunału od tego, aby sąd krajowy „uzna[ł], że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku", stąd orzecznictwo Trybunału dotyczące dopuszczalności pytań prejudycjalnych przedłożonych w trybie art. 234 WE co do zasady pozostaje aktualne w stosunku do wniosków złożonych do Trybunału w trybie art. 35 UE (zob. w szczególności wyrok z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-467/05 Dell'Orto, Zb.Orz. s. I-5557, pkt 39 i przywołane orzecznictwo).

31 Z powyższego wynika, że domniemanie istotności związane z pytaniami prejudycjalnymi przedkładanymi przez sądy krajowe może zostać obalone jedynie w wyjątkowych przypadkach, gdy oczywiste jest, że wnioskowana wykładnia przepisów prawa Unii Europejskiej, których dotyczą pytania, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym bądź przedmiotem sporu głównego lub gdy zagadnienie ma charakter hipotetyczny, bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami o okolicznościach faktycznych i prawnych niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania. Poza tymi przypadkami Trybunał ma co do zasady obowiązek wydania orzeczenia w przedmiocie pytań prejudycjalnych dotyczących wykładni aktów, o których mowa w art. 35 ust. 1 UE (ww. wyrok w sprawie Dell'Orto, pkt 40 i przywołane orzecznictwo).

32 Jak wynika z pkt 18–25 niniejszego wyroku, postanowienie odsyłające przedstawia najważniejsze okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu głównego oraz bezpośrednio właściwe przepisy prawa krajowego, które znajdują zastosowanie w sprawie, a także wyjaśnia powody, dla których sąd odsyłający wnosi o dokonanie wykładni decyzji ramowej jak również związek pomiędzy decyzją ramową oraz uregulowaniem krajowym mającym zastosowanie w sprawie.

33 Wbrew twierdzeniom rządu węgierskiego nie jest oczywiste, że zagadnienie występujące w sprawie przed sądem krajowym ma charakter hipotetyczny, przynajmniej w zakresie w jakim wiadomo, że sąd odsyłający oddalił wniosek G. Katza o przesłuchanie go w charakterze świadka w ramach toczącego się postępowania z oskarżenia subsydiarnego na tej podstawie, że w takiej sytuacji prawo węgierskie nie przewiduje wprost tego uprawnienia.

34 Ponadto w kompetencji Trybunału nie leży wypowiadanie się, w ramach procedury odesłania prejudycjalnego, o wykładni przepisów krajowych ani orzekanie o poprawności wykładni zastosowanej przez sąd krajowy (zob. w szczególności, w odniesieniu do art. 234 WE, wyrok z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie C-244/06 Dynamic Medien, Zb.Orz. s. I-505, pkt 19).

35 W związku z tym należy udzielić odpowiedzi na postawione pytanie prejudycjalne.

36 Nie ma natomiast potrzeby uwzględnienia wniosku G. Katza o rozszerzenie przedstawionego pytania w taki sposób, by objąć analizą także zagadnienie, czy decyzja ramowa oznacza, że niektóre uprawnienia śledcze przyznane w prawie węgierskim prokuraturze przysługują także oskarżycielowi subsydiarnemu.

37 Zgodnie bowiem z art. 35 UE to sądy krajowe, a nie strony postępowania przed sądem krajowym, mogą zwracać się do Trybunału. Sądy krajowe są władne ustalić, jakie pytania mają być przedstawione Trybunałowi, zaś stronom nie przysługuje uprawnienie do dokonywania zmian w treści tych pytań (ww. wyrok w sprawie Santesteban Goicoechea, pkt 46).

38 Ponadto udzielenie odpowiedzi na pytania sformułowane przez G. Katza byłoby niezgodne z rolą powierzoną Trybunałowi w art. 35 UE oraz z obowiązkiem zapewnienia przez Trybunał rządom państw członkowskich oraz zainteresowanym możliwości przedstawienia uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości, jako że zgodnie z tym postanowieniem zainteresowanym doręcza się jedynie postanowienia odsyłające (ww. wyrok w sprawie Santesteban Goicoechea, pkt 47).

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

39 Poza sporem jest, że osoba znajdująca się w sytuacji takiej jak G. Katz jest ofiarą w rozumieniu art. 1 lit. a) decyzji ramowej, zgodnie z którym ofiarą jest osoba fizyczna, która doznała szkody spowodowanej bezpośrednio przez działania lub zaniechania stanowiące naruszenie prawa karnego państwa członkowskiego.

40 Jak wynika z art. 5 i 7 decyzji ramowej, obejmuje ona sytuację ofiary występującej jako świadek lub strona postępowania.

41 Żaden z przepisów decyzji ramowej nie wyklucza z jej zakresu zastosowania sytuacji, gdy w ramach postępowania karnego ofiara — tak jak w sprawie przed sądem krajowym — wykonuje zadania oskarżyciela zamiast oskarżyciela publicznego.

42 Z motywu 4 decyzji ramowej wynika, że ofiarom przestępstw należy zapewnić wysoki stopień ochrony

43 Zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji ramowej państwa członkowskie w swoich systemach prawa karnego zapewniają ofiarom rzeczywistą i odpowiednią rolę. oraz uznają prawa i uzasadnione interesy ofiar, w szczególności w ramach postępowania karnego.

44 Artykuł 3 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje w sposób ogólny, że państwa członkowskie zapewniają ofiarom możliwość wysłuchania ich w trakcie postępowania oraz możliwość dostarczania dowodów.

45 W konsekwencji, o ile ofiara występująca w charakterze oskarżyciela subsydiarnego może domagać się korzystania ze statusu ofiary przewidzianego w decyzji ramowej, to jednak ani art. 3 ust. 1, ani żaden inny przepis decyzji ramowej nie dostarcza szczegółowych informacji dotyczących zasad postępowania dowodowego znajdujących zastosowanie do ofiar w ramach procedur karnych.

46 Należy zatem stwierdzić, że decyzja ramowa, choć nakłada na państwa członkowskie obowiązek, po pierwsze, zapewnienia ofiarom wysokiego stopnia ochrony oraz rzeczywistej i odpowiedniej roli w systemie prawa karnego, a po drugie uznania ich praw i uzasadnionych interesów oraz zapewnienia im możliwości wysłuchania ich w trakcie postępowania oraz możliwości dostarczania dowodów, to jednak pozostawia władzom krajowym szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych co do konkretnych mechanizmów realizacji tych celów.

47 W każdym razie przepisy te oznaczają jednak, że ofiara powinna mieć możliwość złożenia zeznania w ramach procedury karnej i że zeznanie to powinno być uwzględnione jako dowód; w przeciwnym razie doszłoby do pozbawienia art. 3 ust. 1 decyzji ramowej w znacznym zakresie jego effet utile, a także do naruszenia obowiązków wyrażonych w art. 2 ust. 1 tej decyzji.

48 Należy dodać, że decyzja ramowa powinna być interpretowana w taki sposób, aby znalazły poszanowanie prawa podstawowe, wśród których trzeba między innymi wymienić zapisane w art. 6 EKPC prawo do rzetelnego procesu sądowego, (zob. w szczególności wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03 Pupino, Zb.Orz. s. I-5285, pkt 59).

49 Do sądu odsyłającego należy w szczególności upewnienie się, że przeprowadzanie dowodów w ramach postępowania karnego traktowanego jako całość nie odbędzie się z naruszeniem zasady rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 EKPC w świetle wykładni Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-276/01 Steffensen, Rec. s. I-3735, pkt 76, oraz ww. wyrok w sprawie Pupino, pkt 60).

50 W tych okolicznościach na przedstawione pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: wykładni art. 2 i 3 decyzji ramowej należy dokonywać w ten sposób, że nie nakładają one na sądy krajowe obowiązku zezwolenia ofierze przestępstwa na bycie

przesłuchaną w charakterze świadka w ramach postępowania z oskarżenia subsydiarnego, takiego jak w sprawie przed sądem odsyłającym. Jednakże w sytuacji, gdy taka możliwość nie istnieje, ofierze należy umożliwić złożenie zeznania, które będzie brane pod uwagę jako dowód w sprawie.

W przedmiocie kosztów

51 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 2 i 3 decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym należy dokonywać w ten sposób, że nie nakładają one na sądy krajowe obowiązku zezwolenia ofierze przestępstwa na bycie przesłuchaną w charakterze świadka w ramach postępowania z oskarżenia subsydiarnego, takiego jak w sprawie przed sądem odsyłającym. Jednakże w sytuacji, gdy taka możliwość nie istnieje, ofierze należy umożliwić złożenie zeznania, które będzie brane pod uwagę jako dowód w sprawie.

Podpisy